

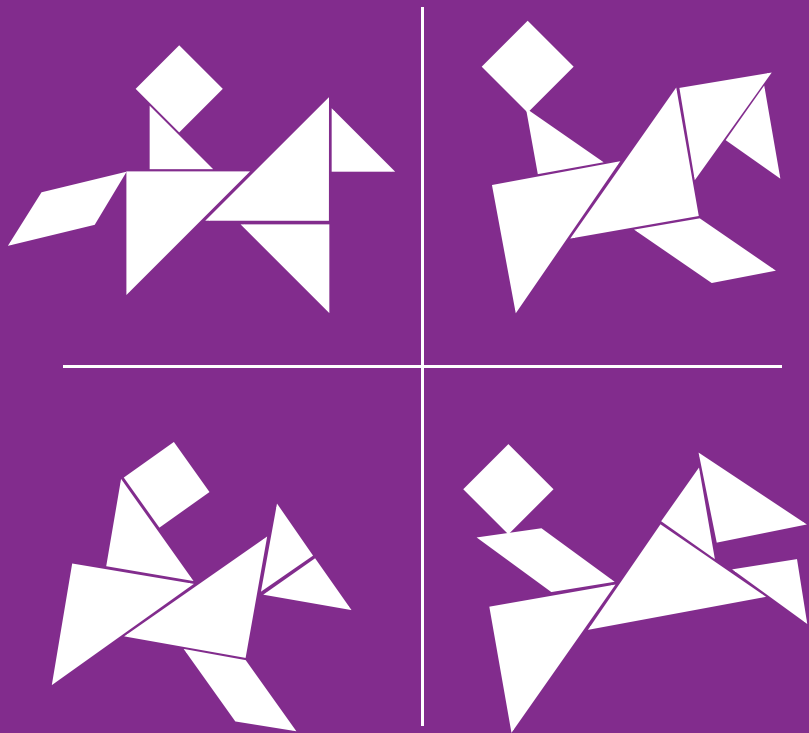
CONSTRUIRE UNE EUROPE POUR ET AVEC LES ENFANTS
BUILDING A EUROPE FOR AND WITH CHILDREN

▶ Graphic Design Unit, Council of Europe
Produced by the Documents and Publications Production Department (DPPD)
© Council of Europe, August 2006
Printed in France

СЕДЕМ ВАЖНИ ПРИЧИНИ, ЗА

ДА ИЗГРАДИМ
ЕВРОПА
ЗА И С
ДЕЦАТА

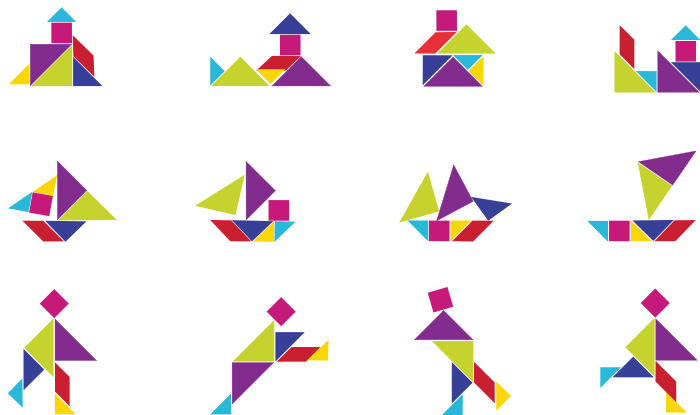

Unite de coordination
«Construire une Europe pour et avec les enfants»

DGIII – Cohesion sociale
Conseil de l'Europe
F - 67075 Strasbourg Cedex
Tel.: 33 (0) 3 90 21 52 51
Fax: 33 (0)3 90 21 52 85
www.coe.int/children

Решения за игрите

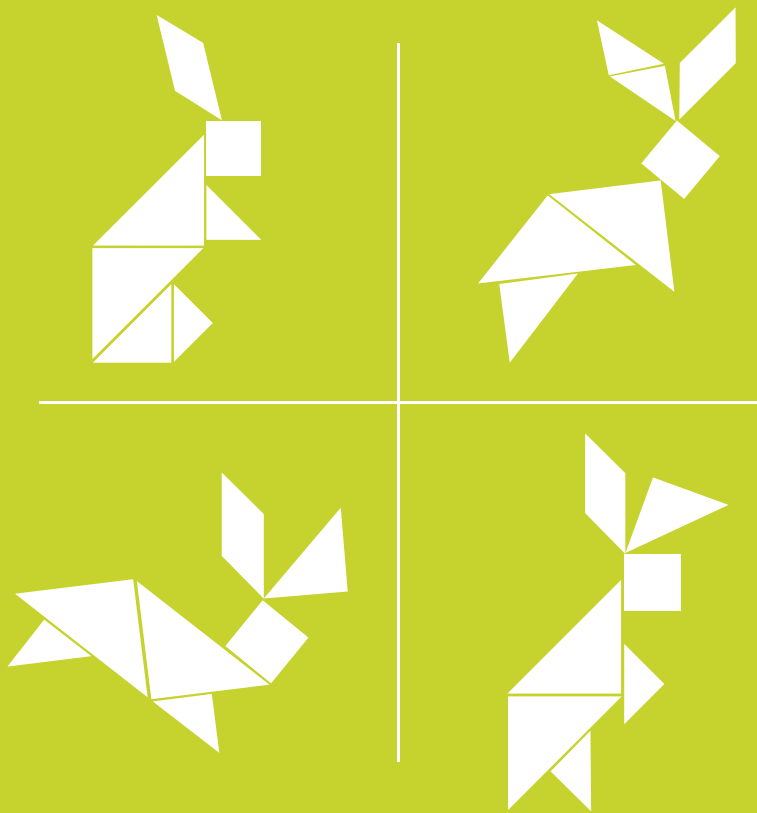

1. Децата не са минихора с миниправа

Децата имат права. Конвенцията за правата на детето на ООН провъзгласява, че децата са носители на много основни права. В Европа основните права на децата са защитени и от Европейската конвенция за правата на човека, както и от Европейската социална харта. Ето някои от тези права: правото на живот, правото да не бъдат обект на нечовешко или позорящо ги отношение или наказания, правото на защита от принудителен труд или поробване, уважаване правото на личен и семеен живот, правото на защита от заплахи и правото на образование.

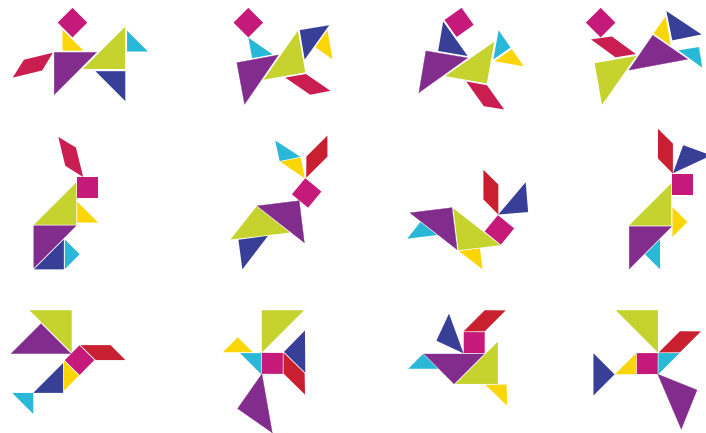

“Да изградим Европа за и с децата” е тригодишна програма на Съвета на Европа, която цели да се гарантира спазването на правата на децата във всички държави на Европа.

Решения

Танграма

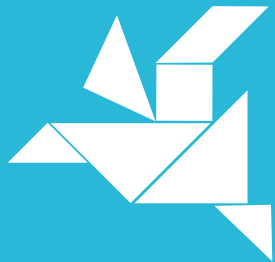
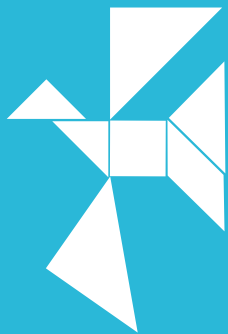
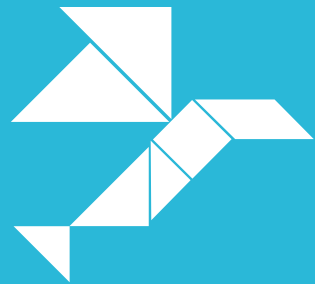

2. Децата са уязвими. Те се нуждаят от повече, а не от по-малко подкрепа

Децата са жертва на различни форми на насилие. Те са експлоатирани като роби, войници или работници. Те са пренебрегвани, насилвани, осакатявани и убивани. Това се случва на улицата, в училище, в болниците, по интернет, в центровете за принудително задържане, в медиите, в къщи и на други места, където децата би следвало да са в безопасност. Децата са уязвими и за повечето неща зависят от възрастните. Те не могат да се защитят и мнението им е най-пренебрегвано. Необходими са специални мерки за противодействие на детската уязвимост.

“Да изградим Европа за и с децата” цели изкореняването на всички форми на насилие срещу децата. Програмата се основава върху четири принципа: защита на децата, предотвратяване на насилието, преследване на престъпниците и участие на децата. Тя отделя специално внимание на особено уязвимите деца: децата с увреждания, децата, които живеят в бедност, и онези, които израстват без родителски грижи.

Танграма

Конструирайте с нас!

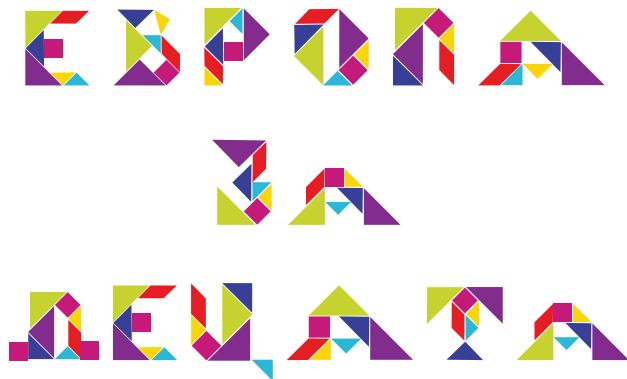
Графиките за програмата “Да изградим Европа за и с децата” са вдъхновени от танграма. Това е китайска игра, подобна на кръстословиците. Идеята е да се конструират форми с помощта на седем стандартни части: пет триъгълника – два от които големи, един със среден размер и два малки плюс квадрат и паралелограм. На пръв поглед изглежда лесно с тях да се конструират фигури, но след няколко опита може да промените мнението си! Ако никога не сте играли на тази игра, опитайте се да използвате илюстрациите, съдържащи се в настоящата брошура. За целта изрежете фигурите от съседната страница. Ако не можете да направите това, потърсете помощта на някое дете или вижте решенията на страници 33 и 34.

3. Насилието срещу деца не може да бъде оправдано

В редица европейски държави обществото допуска и дори одобрява често използваните форми на насилие срещу деца, в частност в рамките на семейството. Въпреки това обаче нито една традиция, религия, поверие, икономическа ситуация или “възпитателен” метод не биха могли да оправдаят удрянето, шамарите, пердаха, нараняването, насилването, унижаването или другите действия, които унижават децата. Европа трябва да стане континент, където упражняването на телесни наказания (независимо дали това става у дома, в училище или в различни институции) ще се превърне в отживелица.

“Да изградим Европа за и с децата” ще разобличава всички форми на насилие срещу децата и по-специално ще отдели внимание за повишаване информираността, образованието, обучението и формирането на умения за насърчване културата на ненасилието и прилагането на толерантен подход.

- Резолюция 1291 (2002 г.) относно международните отвлечения на деца от един от родителите им
- Резолюция 1247 (2001 г.) относно осакатяването на женските полови органи
- Резолюция 1215 (2000 г.) относно кампанията срещу наемането на деца като войници и тяхното участие във въоръжени конфликти
- Резолюция 1212 (2000 г.) относно изнасилването по време на въоръжени конфликти
- Резолюция 1099 (1996 г.) относно сексуалната експлоатация на деца

IV. Препоръки и резолюции на Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа

- Препоръка 135 (2003 г.) относно местните партньорства за превенция и противодействие на насилието в училище
- Препоръка 53 (1999 г.) относно политиката спрямо децата, подрастващите и семействата в неравностойно положение

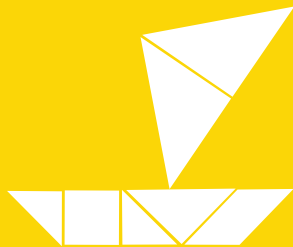
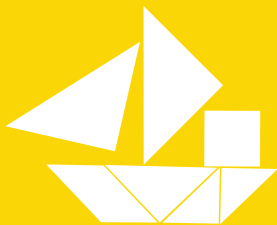
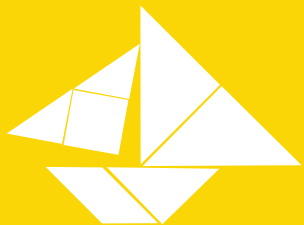
- Резолюция 160 (2003 г.) относно местното партньорство за превенция и противодействие на насилието в училище
- Резолюция 74 (1999 г.) относно политиката спрямо децата, подрастващите и семействата в неравностойно положение

4. Всяко насилие срещу деца може да бъде избягнато

Повечето случаи на насилие срещу деца остават невидими. Това е така, защото децата се страхуват да говорят за това (и съответно да свидетелстват), а когато го правят, възрастните невинаги реагират както трябва по отношение на разкритите от тях факти. Липсата на статистика и проучвания затруднява правителствата в разработването на ефикасна политика на превенция.

“Да изградим Европа за и с децата” ще подпомогне държавите за приемането на стратегии за превенция на насилието срещу децата. Програмата ще допринесе за подобряването на системите, улесняващи сигнализирането за насилие чрез достъпни за деца структури, за подкрепата на семействата и ранното откриване и професионалното документиране на отделните случаи. Освен това тя ще подпомага властите и професионалистите чрез предоставяне на възможности за бързо и ефикасно реагиране на констатираното насилие. Ще бъдат положени специални усилия за изкореняване на сексуалното насилие и експлоатация на децата.

- Препоръка 1523 (2001 г.) относно домашното робство
  - Препоръка 1501 (2001 г.) относно отговорностите на родителите и учителите за възпитанието на децата
  - Препоръка 1459 (2000 г.): План за действие спрямо децата на Косово
  - Препоръка 1449 (2000 г.) относно нелегалната миграция от Южното средиземноморие към Европа
  - Препоръка 1443 (2000 г.) относно международното осиновяване – за спазване правата на децата
  - Препоръка 1398 (1999 г.) относно положението на децата в Албания
  - Препоръка 1371 (1998 г.) относно малтретирането и занемаряването на децата
  - Препоръка 1336 (1997 г.) относно борбата срещу експлоатацията на детски труд като приоритетна задача
  - Препоръка 1286 (1996 г.) относно Европейска стратегия за децата
  - Препоръка 1121 (1990) относно правата на децата
-
- Резолюция 1337 (2003 г.) относно миграцията, свързана с трафика на жени и проституцията
  - Резолюция 1307 (2002 г.) относно необходимостта от нулева толерантност към сексуалната експлоатация на децата

III. Препоръки и резолюции на Парламентарната асамблея (1990 – 2005 г.)

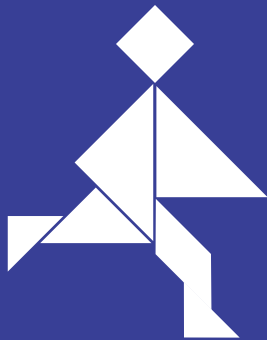
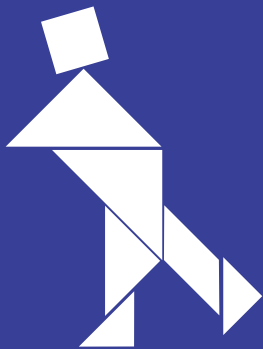
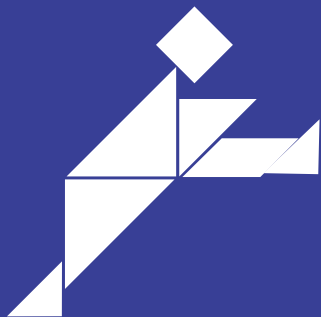
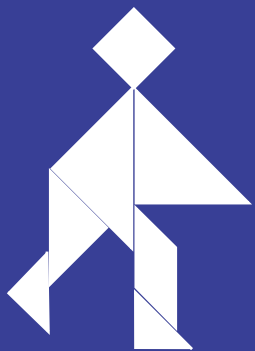
- Препоръка 1703 (2005 г.) относно защитата и подпомагането на децата, отделени от семействата им, които се нуждаят от убежище
- Препоръка 1698 (2005 г.) относно правата на децата в обществени заведения – в допълнение на Препоръка 1601 (2003 г.) на Парламентарната асамблея
- Препоръка 1666 (2004 г.) относно общоевропейската забрана на телесните наказания на деца
- Препоръка 1596 (2003 г.) относно младежите в стрес – за социален и здравен подход спрямо една младежка болест
- Препоръка 1561 (2002) относно социалните мерки за подпомагане на децата във войната в Югоизточна Европа
- Препоръка 1555 (2002 г.) относно образа на жените в медиите
- Препоръка 1551 (2002 г.) относно изграждането на обществото на XXI век с и за децата – допълнение към Европейската стратегия за децата (Препоръка 1286 (1996 г.)
- Препоръка 1545 (2002 г.) относно кампанията срещу трафика на жени
- Препоръка 1532 (2001 г.) относно необходимостта от динамична социална политика за децата и подрастващите в градовете
- Препоръка 1526 (2001 г.) относно кампанията срещу трафика на непълнолетни пресичане на източноевропейския път – примерът на Молдова

5. Защитата на децата изисква стратегически подход

Сложността и важността на разглежданите въпроси, както и броят на действащите лица налагат да се приложи стратегически подход. Държавите трябва да определят краткосрочните и дългосрочните цели, да прегледат своята правна и институционална рамка и да станат инициатори на такива процеси, които да включат всички заинтересовани и да мобилизират наличните ресурси.

“Да изградим Европа за и с децата” възнамерява да подпомага страните за изработване или доразвиване на собствени национални стратегии за защита правата на децата. Програмата ще допринесе и за създаването на цялостни, кохерентни и достъпни правни рамки. Тя ще предлага модели на ефективни институционални рамки и ще популяризира процесите за определяне и осъществяване на националните политики в тази област.

- Res(2001)10 относно Европейския етичен кодекс на полицията
  - Препоръка Res(2000)11 за действия срещу трафика на хора с цел сексуална експлоатация
  - Препоръка No R(98)8 относно участието на децата в семейния и социалния живот
  - Препоръка No R(97)19 относно отразяването на насилието в електронните медии
  - Препоръка No R(97)13 относно заплашването на свидетели и правата на защитата
  - Препоръка No R(94)14 относно провеждането на цялостна и интегрирана семейна политика
  - Препоръка No R(93)2 относно медицинските и социалните аспекти на малтретирането на деца
  - Препоръка No R(91)11 относно сексуалната експлоатация, порнографията, проституцията и трафика на деца и младежи
  - Препоръка No R(91)9 относно извънредните мерки при семейни проблеми
  - Препоръка No R(90)2 относно социалните мерки срещу насилието в семейството
-
- Резолюция ResAP(2005)1 относно защита от малтретиране на възрастни и деца с увреждания

- Европейска конвенция за националността (1997 г.)
- Европейска конвенция за упражняването на правата на детето (1996 г.)
- Европейска конвенция за признаване и прилагане на решенията за упражняване на родителски права и възстановяване на упражняването на родителските права (1980 г.)
- Европейска конвенция за правния статут на извънбрачните деца (1975 г.)
- Европейска конвенция за осиновяването на деца (1967 г.)

II. Препоръки и резолюции на Комитета на министрите (1990 – 2006 г.)

- Препоръка Rec(2006)1 за ролята на националните младежки съвети за разработването на младежка политика
- Препоръка Rec(2005)5 за правата на децата в специализирани заведения
- Препоръка Rec(2004)13 за участието на младежи в живота на местните и регионалните общности
- Rec(2003)20 относно нови начини за справяне с младежката престъпност и за ролята на правосъдието спрямо младите
- Препоръка Rec(2002)5 за защита на жените срещу насилие
- Препоръка Rec(2001)16 за защита на децата срещу сексуална експлоатация

6. Правата на децата засягат всички ни

Правата на децата би трябвало да залегнат в решенията на всички власти и институции. Всички професионалисти и по-конкретно онези, които имат ежедневни контакти с деца (здравните и социалните служители, учителите, адвокатите, съдиите, журналистите, полицаите), както и гражданите (особено родителите) и представителите на бизнес сектора, носят споделена отговорност за благосъстоянието на децата. Ролята на независимите институции и неправителствените организации би трябвало да се радва на широко признание и подкрепа.

Правата на децата засягат на първо място и в най-голяма степен самите деца. Малко от тях обаче знаят какви са те, а още по-малко са онези, които знаят как да ги упражняват. Децата се нуждаят от достъп до информация за своите права. Те би трябвало не само да имат правото, но и да бъдат насърчавани да участват в процесите на вземане на решения, свързани с техния живот.

“Да изградим Европа за и с децата” цели мобилизирането на всички обществени сектори чрез информиране за техните специфични отговорности и увеличаване на техните възможности за предотвратяване на насилието и защита на децата. Програмата ще подобри достъпа на децата до информация и ще разработи методи и инструменти за постигането на значимо детско участие на всички равнища: местно, регионално и национално.

ЕВРОПА
ЗА
ДЕЦАТА

Съветът на Европа и правата на човека

Основни правни текстове

Конвенции

Основни конвенции:

- Конвенция за защита правата на човека и основните свободи (1950 г.)
- Европейска социална харта (1961 г.)
- Ревизирана европейска социална харта (1996 г.)
- Допълнителен протокол към Европейската социална харта, осигуряващ система за колективни жалби (1995 г.)
- Европейска конвенция за предотвратяване на мъченията и на нечовешкото или унижително отношение и наказване (1987 г.)

Други конвенции:

- Конвенция на Съвета на Европа срещу трафика на хора (2005 г.)
- Конвенция за контактите с деца (2003 г.)
- Конвенция за престъпленията в кибернетичното пространство (2001 г.)

Комуникации, образование и обучение

Разработването на съответни стандарти и политики трябва да се съпровожда с приемането на стратегии в сферата на комуникациите, образованието и обучението. Понастоящем се осъществяват следните дейности:

- разработване на интернет страница относно правата на децата;
- разработване на интернет страница, достъпна за деца;
- публикуване на справочници по редица въпроси, сред които компютърната грамотност, насилието в училищата, демократичното управление на училището и др.;
- публикуване на достъпна за деца и юноши версия на Хартата за участие на младите хора в живота на местните и регионалните общности;
- разработване на комуникационни кампании по отделни въпроси като сексуалната експлоатация, телесните наказания, насилието в училищата, насилието в медиите и др.;
- организиране на събития и кампании на национално равнище.

7. Правата на децата допринасят за растежа на Европа

Благодарение на международното сътрудничество положението на децата се подобри чувствително. Международното сътрудничество има важно значение за решаването на проблемите, които стоят пред редица държави в Европа, за борбата срещу презграничната престъпност и за защитата на нейните жертви. Компютърните престъпници и трафикантите на хора често се възползват от липсата на международно сътрудничество.

Съветът на Европа е основан през 1949 г. с цел изграждането на една Европа, основаваща се върху три стълба: права на човека, демокрация и върховенство на закона. Този мандат означава, че всичките страни-членки на Съвета на Европа (в момента те са 46), би трябвало да си сътрудничат и да се включат в изграждането на пространство, където децата ще се чувстват сигурни, щастливи и като у дома си.

“Да изградим Европа за и с децата” ще се опре на международното сътрудничество. С оглед утвърждаването на правата на децата кампанията ще съчетава важни инструменти като въвеждане на стандарти, наблюдение, разработване на съответни политики, техническо сътрудничество и повишаване на информираността. Съветът на Европа ще работи в партньорство с други важни организации в европейския контекст като Европейския съюз и УНИЦЕФ и ще прилага препоръките, включени в изследването на ООН на тема насилието срещу децата.

“Да изградим Европа за и с децата” – какво е направено

От всички междуправителствени организации на континента Съветът на Европа е най-подготвен за ефективно участие в утвърждаването на правата на децата. Той е в състояние: 1) да съчетава редица ефективни средства като въвеждането на стандарти, наблюдение, разработване на политически решения, осъществяване на програми за сътрудничество и подпомагане, както и дейности в сферата на образованието, обучението и комуникациите; и 2) да мобилизира четирите фактора (или стълба на СЕ): правителствата, парламентаристите, местните власти и неправителствените организации.

Всички структури, институции и основни административни единици на Съвета на Европа споделят виждането, залегнало в настоящата програма, и дават своя принос за осъществяване на целите ѝ. Тази “екипна дейност” на равнището на цялата организация се насърчава от работна група (в която са представени всички заинтересовани секретариати на Съвета на Европа), както и от координационното звено на програмата (към секретариата на Генералната дирекция по социално сближаване).

Ето някои примери за дейностите, които Съветът на Европа развива в тази връзка:

- преглед на националните младежки политики във връзка с политиките в сферата на детските права;
- анализ на правните и институционалните рамки на национално и местно равнище, идентифициране на добрите практики и съставяне на модели за национални стратегии за защита правата на децата;
- анализ на националните и местните политики на превенция, идентифициране на добри практики и съставяне на модели за превенция на насилието на национално и местно равнище;
- съставяне на насоки за позитивно упражняване на родителски грижи;
- създаване на предназначен за политиките комплекс от мерки за обучението по гражданство и права на човека.

Сътрудничество и подпомагане

При изразено желание Съветът на Европа ще си сътрудничи със съответните държави на индивидуална основа, като ги подпомага в осъществяването на правна реформа, разработването на политика и институционална рамка, както и при обучението на професионалисти.

Разработване на политически решения

Съветът на Европа натрупа впечатляващ опит в сферата на политическите решения. С тази задача са ангажирани преди всичко координационните комисии, съставени от представители на правителствата и от наблюдатели от неправителствени организации (последните съставят “четвъртия стълб” на организацията), както и други междуправителствени организации. Именно те са архитектите на секторните политики на Съвета на Европа. Всички координационни комисии в сферата на правното сътрудничество, правата на човека, социалното сближаване, културата, образованието и младежта поставиха въпросите за правата на децата в своя дневен ред, който включва и следните теми:

- достъп до образование на ромските деца;
- образование за демократично гражданство;
- права на децата с увреждания;
- права на децата, настанени в институции;
- интеграция на децата на имигрантите;
- участие на децата: разработване на методи, мрежи и средства с особен акцент върху децата, намиращи се в изолация (децата на имигрантите, децата по улиците, децата в институциите, децата с увреждания и др.);

Въвеждане на стандарти

Може би най-важното предимство на Съвета на Европа е неговата способност да установява стандарти в една или друга област. Това е възможно благодарение на особено динамичното участие на неговите структури и институции. Сред различните проекти за правни текстове, отнасящи се до децата, са:

- конвенция и препоръка за защита на децата от сексуална експлоатация и малтретиране;
- препоръка относно позитивните и ненасилствените родителски грижи;
- препоръка относно подкрепата за децата в новата медийна среда;
- разработване на стандарти за защита на децата от вредни публикации в медиите и в другите информационни канали;
- препоръка за участието на млади хора от малцинствата;
- препоръка, съдържаща европейските правила за непълнолетни нарушители, лишени от свобода или обект на санкции или други мерки от страна на Общността;
- ревизирана Европейска конвенция за осиновяване на деца;

- Харта на Съвета на Европа за образованието по гражданство и права на човека.

Парламентарната асамблея на Съвета на Европа също така приема препоръки, резолюции и мнения за правата на децата. Понастоящем в комитетите на Асамблеята се изготвят доклади, които могат да доведат до приемането на важни текстове по следните теми:

- прилагането на правни и други средства в борбата срещу насилието и други форми на експлоатация и малтретиране на деца;
- положението на сираците в резултат на заболяване от СПИН и на уязвимите деца;
- здравословното състояние и начинът на живот на децата, живеещи в конфликтни или следконфликтни зони в Европа;
- самоубийствата на деца и юноши в Европа – сериозен проблем на общественото здраве;
- превенцията на първата форма на насилие срещу деца – изоставянето след раждането им.

Наблюдение

Наблюдението върху спазването от страните членки на стандартите по защита правата на човека има изключително важно значение. Основните институции на Съвета на Европа (Парламентарната асамблея и Комитетът на министрите) създадоха различни мониторингови системи (по страни, теми или договори). Практиката на Европейския съд по правата на човека, решенията и заключенията, приемани от Европейския комитет по социални права, също са много важни примери в тази насока.

Независимата институция “комисар на Съвета на Европа по правата на човека” играе важна роля за оценката на положението посредством индивидуални посещения в съответните страни. През изминалия период докладите и дейностите на комисаря откритоха все по-ясно въпросите, свързани с правата на децата.

Мониторинговите структури ще бъдат насърчавани да обръщат особено внимание на насилието срещу децата. Програмата “Да изградим Европа за и с децата” ще въведе и системен преглед на решенията, докладите и препоръките, засягащи правата на децата.